

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ભારતીય સંઘ અને અન્યો.

વિરૂદ્ધ

કે.જી. સોની

ઓગસ્ટ ૧૭, ૨૦૦૬

[અરિજીત પસાયત, ન્યાયમૂર્તિશ્રી અને લોકેશ્વર સિંહ પંતા, ન્યાયમૂર્તિશ્રી]

સેવા કાયદો:

ગેરવર્તણૂક -- ફરજિયાત નિવૃત્તિ - સજાનું પ્રમાણ --- હાઈકોર્ટ દ્વારા
દખલગીરી --- યોગ્યતા --- કેન્દ્ર સરકારના કર્મચારીએ પ્રમાણન ફોર્મમાં
તેની પત્નીનું નામ ભર્યું ન હતું --- પાછળથી તેના પહેલા લગ્ન દરમિયાન
બીજી સ્ત્રી સાથે લગ્ન કર્યા --- શિસ્ત સત્તાવાળાએ સેવામાંથી કાઢી મૂકવાનો

દંડ લાઘો --- અપીલ સત્તાવાળાએ સજાને ફરજિયાત નિવૃત્તિમાં રૂપાંતરિત કરી --- કેન્દ્રીય વહીવટી ટ્રિબ્યુનલે દખલ કરવાનો ઇનકાર કર્યો --- રિટ અધિકારક્ષેત્રમાં હાઈકોર્ટે સજાના પ્રમાણ અંગે પુનર્વિચાર માટે અપીલ સત્તાવાળાને મામલો મોકલ્યો --- ઠરાવ્યું, જ્યાં સુધી શિસ્ત સત્તાવાળા અથવા અપીલ સત્તાવાળા દ્વારા લાદવામાં આવેલી સજા કોર્ટના અંતરાત્માને આંચકો ન આપે ત્યાં સુધી દખલગીરીનો કોઈ અવકાશ નથી --- હાઈકોર્ટે એ પણ સૂચવ્યું નથી કે સજા શા માટે અપ્રમાણસર માનવામાં આવી હતી અને શા માટે તેણે ગેરવર્તણૂકને ગંભીર માન્યું ન હતું --- હાઈકોર્ટનો ચુકાદો રદ કરવામાં આવ્યો અને અપીલ સત્તાવાળાનો ચુકાદો પુનઃસ્થાપિત કરવામાં આવ્યો --- કેન્દ્રીય નાગરિક સેવાઓ (સ્પષ્ટતા, નિયંત્રણ અને અપીલ) નિયમો, ૧૯૬૫.

વહીવટી કાયદો:

વહીવટી સત્તામંડળના આદેશો---ન્યાયિક સમીક્ષા----- નો અવકાશ.

પ્રતિવાદી બેંક નોટ પ્રેસમાં કર્મચારી હતો.તેમના પહેલા લગ્નજીવન દરમિયાન તેમણે પોતાની પત્નીનું નામ પ્રમાણન ફોર્મમાં જાહેર ન કર્યું અને બાદમાં બીજી સ્ત્રી સાથે લગ્ન કર્યા હોવાના આરોપ પર તેમની સામે ગેરવર્તણૂક બદલ સેન્ટ્રલ સિવિલ સર્વિસીસ (સ્પષ્ટતા, નિયંત્રણ અને અપીલ) નિયમો, ૧૯૬૫ હેઠળ ખાતાકીય તપાસ શરૂ કરવામાં આવી હતી. તપાસ અધિકારીએ પ્રતિવાદીની તરફેણમાં તારણો નોંધ્યા હોવા છતાં, શિસ્ત અધિકારીએ તેમને ગેરવર્તણૂક માટે દોષિત ઠેરવ્યા અને સેવામાંથી દૂર કરવાની સજા ફટકારી. અપીલ સત્તામંડળે દૂર કરવાની સજાને ફરજિયાત નિવૃત્તિમાં રૂપાંતરિત કરી હતી. સેન્ટ્રલ એડમિનિસ્ટ્રેટિવ ટ્રિબ્યુનલે દખલ કરવાનો ઇનકાર કર્યો હતો. પ્રતિવાદીએ હાઈકોર્ટ સમક્ષ રિટ પિટિશન દાખલ કરી હતી, જેણે સજાના જથ્થાના સંદર્ભમાં પુનર્વિચારણા માટે અપીલ અધિકારીને આ બાબત મોકલી હતી. અસંતુષ્ટ, ભારત સંઘે વર્તમાન અપીલ દાખલ કરી.

અપીલને મંજૂરી આપતા કોર્ટે

ઠરાવ્યુ:૧.૧ વહીવટી અધિકારીઓના આદેશોની ન્યાયિક સમીક્ષાના અવકાશમાં, ન્યાયિક ઘોષણાઓનો અર્થ એ છે કે અદાલતે વહીવટકર્તાના નિર્ણયમાં દખલ ન કરવી જોઈએ સિવાય કે તે અતાર્કિક હોય અથવા પ્રક્રિયાગત અયોગ્યતાથી પીડાતો હોય અથવા કોર્ટના અંતરાત્મા માટે આઘાતજનક હોય,

કારણ કે તે તર્ક અથવા નૈતિક ધોરણોનું ઉલ્લંઘન કરે છે. ન્યાયિક સમીક્ષાનો અવકાશ નિર્ણય લેવાની પ્રક્રિયામાં ખામી સુધી મર્યાદિત છે, નિર્ણય સુધી નહીં. વધુમાં, મુકદ્દમાઓને ટૂંકા કરવા માટે, તે અપવાદરૂપ અને દુર્લભ કિસ્સાઓમાં, તેના સમર્થનમાં નક્કર કારણો નોંધીને યોગ્ય સજા લાદશે. સામાન્ય રીતે જો લાદવામાં આવેલી સજા આઘાતજનક રીતે અપ્રમાણસર હોય, તો શિસ્ત અધિકારી અથવા અપીલ અધિકારીને લાદવામાં આવેલા દંડ પર પુનર્વિચાર કરવા માટે નિર્દેશ આપવો યોગ્ય રહેશે.[પકડ-જી-એચ; પકડ-એ-સી]

દમોહ પત્રા સાગર ગ્રામીણ પ્રાદેશિક બેંક અને અન્ય વિરુદ્ધ મુન્ના લાલ જૈન, [૨૦૦૫] ૧૦ એસસીસી ૮૪; ભારત સંઘ અને અન્ય વિ. જી. ગણાયુથમ, [૧૯૯૭] ૭ એસ.સી. સી. ૪૬૩ અને બી. સી. ચતુર્વેદી વિ. ભારત સંઘ અને અન્ય, [૧૯૯૫] ૬ એસ.સી.સી. ૭૪૯ પર આધાર રાખ્યો હતો.

૧.૨. પ્રસ્તુત કેસમાં, ઉચ્ચ અદાલતે યોગ્ય સ્થિતિને ધ્યાનમાં રાખી નથી. તેણે એ પણ સૂચવ્યું નથી કે શા માટે સજાને અપ્રમાણસર માનવામાં આવી હતી અને શા માટે તેણે ગેરવર્તણૂકને ગંભીર ગણાવી ન હતી. ઉચ્ચ ન્યાયાલયના આદેશને રદ કરવામાં આવે છે અને અપીલ અધિકારીનો આદેશ પુનઃસ્થાપિત કરવામાં આવે છે.[પકડ-ડી-ઈ]

સિવિલ એપેલેટ જ્યુરીસડિક્શન : સિવિલ અપીલ નંબર ૩૫૨૮/૨૦૦૬

રીટ પિટિશન નં.૨૧૦૬/૨૦૦૩ માં જબલપુર ખાતે મધ્ય પ્રદેશ હાઈકોર્ટના ૧૨.૧૨.૨૦૦૩ ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી.

અપીલકર્તાઓ તરફે વિકાસ સિંહ, એ.એસ.જી., અરિજિત પ્રસાદ, પી.પરમેશ્વરન અને બી.વી. બલરામ દાસ.

પ્રતિવાદી તરફે ચિનમોય પ્રદીપ શર્મા અને ડૉ. કૈલાશ ચંદ.

કોર્ટનો ચુકાદો આના દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો

અરિજિત પસાયત, ન્યાયમૂર્તિશ્રી. પરવાનગી આપવામાં આવી.

આ અપીલમાં પડકાર એ જબલપુર ખાતેની મધ્ય પ્રદેશ હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા આપવામાં આવેલા ચુકાદાને છે કે પ્રતિવાદી પર લાદવામાં આવેલી ફરજિયાત નિવૃત્તિની સજા કથિત ગેરવર્તણૂકથી અપ્રમાણસર હતી. તેથી, અપીલ સત્તામંડળને સજાની માત્રાના સંદર્ભમાં આ બાબત પર નવેસરથી વિચાર કરવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો.

સંક્ષિપ્તમાં પૃષ્ઠભૂમિ હકીકતો નીચે મુજબ છે:

પ્રતિવાદી બેંક નોટ પ્રેસ, જિલ્લા દેવાસ (એમ. પી.) માં સ્ટોર એટેન્ડન્ટ હતા. ફાઉન્ડેશન પર તેમની સામે આરોપપત્ર બહાર પાડવામાં આવ્યું હતું કે તેમણે વર્ષ ૧૯૭૩માં પાર્વતીબાઈ સાથે લગ્ન કર્યા હોવા છતાં, ૧૬.૩.૧૯૭૪ પર પ્રમાણપત્ર ફોર્મ ભરતી વખતે, તેમણે તેમનું નામ તેમની પત્ની તરીકે દર્શાવ્યું ન હતું. વધુમાં એવો આરોપ મૂકવામાં આવ્યો હતો કે તેમણે ઓક્ટોબર, ૧૯૭૪માં એક ઉષાબાઈ સાથે બીજી વખત લગ્ન કર્યા હતા. આ બિન-જાહેરાતના આધારે, જેને સત્તાવાળાઓ ગેરવર્તણૂક માનતા હતા, શિસ્તની કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવી હતી.એ નોંધવું જોઈએ કે જ્યારે પાર્વતીબાઈએ બીજા લગ્ન વિશે ફરિયાદ કરી ત્યારે આ ખુલાસો અધિકારીઓના ધ્યાનમાં આવ્યો હતો.આ તપાસ કેન્દ્રીય નાગરિક સેવાઓ (વર્ગીકરણ, નિયંત્રણ અને અપીલ) નિયમો, ૧૯૬૫ (ટૂંકમાં 'નિયમો') હેઠળ હાથ ધરવામાં આવી હતી. તપાસ અધિકારીએ પ્રતિવાદીની તરફેણમાં તારણો નોંધ્યા હતા. શિસ્ત સત્તામંડળે તપાસ અધિકારીના તારણો સાથે મતભેદ વ્યક્ત કર્યો હતો અને એવું માન્યું હતું કે હકીકતમાં બીજા લગ્ન કરવામાં આવ્યા હતા અને તે મુજબ તેણે પ્રતિવાદીને કારણદર્શક નોટિસ જારી કરી હતી અને આખરે એવું માન્યું હતું કે પ્રતિવાદી ગેરવર્તણૂક માટે દોષી છે અને તારીખ ૨.૪.૧૯૮૬ ના આદેશ દ્વારા તેને દૂર કરવાની સજા લાદવામાં આવી હતી.

પ્રતિવાદીએ પીડિત હોવાને કારણે અપીલને પ્રાધાન્ય આપ્યું અને અપીલ સત્તામંડળે દૂર કરવાની સજાને ફરજિયાત નિવૃત્તિમાં રૂપાંતરિત કરી. આ આદેશ ૧૫.૪.૧૯૯૭ પર પસાર કરવામાં આવ્યો હતો.

ઉપરોક્ત આદેશથી વ્યથિત થઈને પ્રતિવાદીએ કેન્દ્રીય વહીવટી ટ્રિબ્યુનલ, જબલપુર બેન્ચ (ટૂંકમાં 'ટ્રિબ્યુનલ') નો સંપર્ક ૧૩.૧૨.૧૯૯૮ પર કર્યો હતો. ટ્રિબ્યુનલે એવું માન્યું હતું કે અરજી સમય મર્યાદા દ્વારા પ્રતિબંધિત હતી અને તે મુજબ તેને ધ્યાનમાં લેવાનો ઇનકાર કર્યો હતો. ટ્રિબ્યુનલે તારણ નોંધ્યું હતું કે વિલંબને માફ કરવા માટે કોઈ અરજી દાખલ કરવામાં આવી નથી.

ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશને લાગુ કરવા માટે એક રિટ અરજી દાખલ કરવામાં આવી હતી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે ટ્રિબ્યુનલે ભૂલથી ચુકાદો આપ્યો હતો કે વિલંબને માફ કરવા માટે કોઈ અરજી નથી. આ એવા કેસોમાંથી એક નથી કે જ્યાં વહીવટી ટ્રિબ્યુનલ અધિનિયમ, ૧૯૮૫ (ટૂંકમાં 'ટ્રિબ્યુનલ અધિનિયમ') ની કલમ ૨૧ (૨) હેઠળ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા સંજ્ઞાન લઈ શકાતું નથી. તેથી, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે ટ્રિબ્યુનલે વિલંબને માફ કરવો જોઈએ અને ગુણદોષના આધારે આ મામલે કાર્યવાહી કરવી જોઈએ. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે આપવામાં આવેલી સજાનું પ્રમાણ કથિત ગેરવર્તણૂક સાથે મેળ ખાતું નથી.

અપીલકર્તાઓએ એવું વલણ અપનાવ્યું હતું કે આપવામાં આવેલી સજા ઉદાર હતી અને તેમાં કોઈ હસ્તક્ષેપની માંગ કરવામાં આવી ન હતી.

ઉચ્ચ અદાલતનો મત હતો કે સામાન્ય રીતે તેણે ગુણદોષ પર નવેસરથી વિચારણા માટે આ મામલાને ટ્રિબ્યુનલને મોકલી દીધો હોત, પરંતુ તેનો મત હતો કે આ એક યોગ્ય કેસ છે જ્યાં સજાના પ્રમાણના સંદર્ભમાં પુનર્વિચારણા માટે અપીલ સત્તામંડળને આ મામલો મોકલવો જોઈએ. આ નિષ્કર્ષ પર આવવા માટેનો એકમાત્ર આધાર એ છે કે પત્ની દ્વારા કથિત બીજા લગ્ન વિશે મોડેથી ફરિયાદ કરવામાં આવી હતી, અને આ એવું ગેરવર્તણૂક નથી જે તેની નિવૃત્તિ પહેલાં ફરજિયાત નિવૃત્તિની માંગ કરે.

અપીલના સમર્થનમાં અપીલકર્તાઓના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે ઉચ્ચ અદાલતે સજાના પ્રમાણમાં દખલગીરીનો અવકાશ સ્પષ્ટપણે નજરઅંદાજ કરેલ છે.

જવાબમાં, પ્રતિવાદીના વિદ્વાન વકીલે ચુકાદાને ટેકો આપ્યો હતો.

એ નોંધવું જોઈએ કે અપીલીય સત્તામંડળે નીચે મુજબ નોંધ્યું હતું:—

"જોકે, બેંક નોટ પ્રેસમાં તેમણે આપેલી ૨૨ વર્ષની સેવાઓનો કાળજીપૂર્વક વિચાર કર્યા પછી, અપીલ અધિકારી તરીકે નીચે સહી કરનારે સેન્ટ્રલ સિવિલ સર્વિસ (વર્ગીકરણ, સેન્ટ્રલ અને અપીલ) નિયમ, ૧૯૬૫ ના નિયમ ૨૭ હેઠળ આપવામાં આવેલી સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને અપીલ પર સૌહાર્દપૂર્ણ વિચારણા કરી છે કે તેમના પર સેવાઓમાંથી દૂર કરવાનો દંડ રદ કરવામાં આવ્યો છે અને તેના બદલે, શ્રી કે.જી. સોની, ભૂતપૂર્વ સિનિયર એટેન્ડન્ટને તા.૦૨.૦૪.૧૯૯૬ થી ફરજિયાત નિવૃત્તિનો દંડ ફટકારવામાં આવ્યો છે. ફરજિયાત નિવૃત્તિના પરિણામે, શ્રી. કે. જી. સોની નિયમ સેન્ટ્રલ સિવિલ સર્વિસીસ (પેન્શન) નિયમ, ૧૯૭૨ હેઠળ સંપૂર્ણ પેન્શન, ગ્રેયુઇટી વગેરેની ચુકવણી માટે હકદાર છે.

બી.સી. ચતુર્વેદી વિરુદ્ધ ભારત અને અન્ય દેશોનો સંઘ (૧૯૯૫ [૬] એસસીસી ૭૪૯) માં એવું અવલોકન કરેલ હતું કે:

"ઉપરોક્ત કાનૂની સ્થિતિની સમીક્ષા એ સ્થાપિત કરશે કે શિસ્ત અધિકારી અને અપીલ પર અપીલ અધિકારી, હકીકત શોધનાર અધિકારી હોવાથી, શિસ્ત જાળવવાના દૃષ્ટિકોણથી પુરાવા પર વિચાર કરવાની વિશેષ સત્તા

ધરાવે છે. ગેરવર્તણૂકની તીવ્રતા અથવા ગંભીરતાને ધ્યાનમાં રાખીને યોગ્ય સજા લાદવાની વિવેકબુદ્ધિ સાથે તેમને સત્તા આપવામાં આવે છે. ઉચ્ચ અદાલત/ટ્રિબ્યુનલ, ન્યાયિક સમીક્ષાની સત્તાનો ઉપયોગ કરતી વખતે, સામાન્ય રીતે દંડ પર તેના પોતાના નિષ્કર્ષને બદલી શકતી નથી અને અન્ય કોઈ દંડ લાદતી નથી. જો શિસ્ત અધિકારી અથવા અપીલ અધિકારી દ્વારા લાદવામાં આવેલી સજા હાઈકોર્ટ/ટ્રિબ્યુનલના અંતઃકરણને આંચકો આપે છે, તો તે રાહતને યોગ્ય રીતે ઢાળશે, અને કા તો શિસ્ત/અપીલ અધિકારીને લાદવામાં આવેલા દંડ પર પુનર્વિચાર કરવા અથવા મુક્તિમાને ટૂંકો કરવા માટે નિર્દેશ આપશે, અપવાદરૂપ અને દુર્લભ કિસ્સાઓમાં, તે પોતે, તેના સમર્થનમાં નક્કર કારણો સાથે યોગ્ય સજા લાદશે.

યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા અને અન્ય વિ. જી. ગણાયુથમ (૧૯૯૭ [૭] એસસીસી ૪૬૩) માં, આ કોર્ટે ફક્ત ૩૧ અને ૩૨ માં પ્રમાણસરતા સંબંધિત સ્થિતિનો સારાંશ આપ્યો છે, જે નીચે મુજબ વાંચવામાં આવે છે:

"ઇંગ્લેન્ડ અને ભારતમાં વહીવટી કાયદામાં પ્રમાણસરતાની હાલની સ્થિતિનો સારાંશ નીચે મુજબ આપી શકાય છે:

(૧) કોઈપણ વહીવટી આદેશ અથવા વૈધાનિક વિવેકબુદ્ધિની માન્યતાનો ન્યાય કરવા માટે, સામાન્ય રીતે વેડનેસબરી પરીક્ષણ એ જાણવા માટે લાગુ કરવામાં આવે છે કે શું નિર્ણય ગેરકાયદેસર હતો અથવા પ્રક્રિયાગત અયોગ્યતાથી પીડાતો હતો અથવા તો એવો હતો કે કોઈ પણ સમજદાર નિર્ણય લેનાર તેની સામેની સામગ્રી પર અને કાયદાના માળખા પર એવો નિર્ણય સુધી ન પહોંચે. કોર્ટ વિચારણા કરશે કે શું સંબંધિત બાબતોને ધ્યાનમાં લેવામાં આવી ન હતી અથવા શું અપ્રસ્તુત બાબતોને ધ્યાનમાં લેવામાં આવી હતી અથવા શું કાર્યવાહી પ્રામાણિક ન હતી. કોર્ટ એ પણ વિચારણા કરશે કે શું નિર્ણય વાહિયાત કે વિકૃત હતો. જો કે, અદાલત તેમના માટે ખુદ વિવિધ વિકલ્પોમાંથી વહીવટકર્તા દ્વારા કરવામાં આવેલી પસંદગીની ચોકસાઈમાં જશે નહીં. ન તો કોર્ટ તેના નિર્ણયથી વહીવટકર્તાના નિર્ણયને બદલી શકે છે. આ વેડનેસબરી (૧૯૪૮ ૧ કેબી ૨૨૩) ટેસ્ટ છે.

(૨) અદાલત વહીવટકર્તાના નિર્ણયમાં દખલ નહીં કરે સિવાય કે તે ગેરકાયદેસર હોય અથવા પ્રક્રિયાગત અયોગ્યતાથી પીડાય અથવા અતાર્કિક હોય—તે અર્થમાં કે તે તર્ક અથવા નૈતિક ધોરણોનું અપમાનજનક ઉલ્લંઘન હતું. ભવિષ્યમાં અંગ્રેજી વહીવટી કાયદામાં

પ્રમાણસરતા સહિત અન્ય પરીક્ષણો લાવવાની સંભાવનાને નકારી શકાય નહીં. આ સી.સી.એસ.યુ (૧૯૮૫ એ.સી. ૩૭૪) સિદ્ધાંતો છે.

(૩)(એ) બગડેકે (૧૯૮૭ એસી ૫૧૪), બ્રિન્ડ (૧૯૯૧ (૧) એસી ૬૯૬) અને સ્મિથ (૧૯૯૬ (૧) ઓલ ઈઆર ૨૫૭) મુજબ, જ્યાં સુધી કન્વેન્શનને અંગ્રેજી કાયદામાં સમાવિષ્ટ ન કરવામાં આવે, ત્યાં સુધી અંગ્રેજી અદાલતો ફક્ત ગૌણ ચુકાદો આપે છે જેથી તે શોધી શકાય કે નિર્ણય લેનાર, તેની સમક્ષની સામગ્રી પર, પ્રાથમિક ચુકાદા પર જે રીતે પહોંચ્યા છે તે રીતે પહોંચી શકે છે કે નહીં.

(૩)(બી) જો પ્રમાણસરતાના સિદ્ધાંતને ઉપલબ્ધ કરાવતા કન્વેન્શનને ઇંગ્લેન્ડમાં સામેલ કરવામાં આવે, તો પછી અંગ્રેજી અદાલતો વહીવટી કાર્યવાહીની માન્યતા પર પ્રાથમિક ચુકાદો આપશે અને શોધી કાઢશે કે શું પ્રતિબંધ અપ્રમાણસર છે કે અતિશય છે અથવા મૂળભૂત સ્વતંત્રતાના વાજબી સંતુલન અને તેના પર પ્રતિબંધની જરૂરિયાત પર આધારિત નથી.

(જ)(એ) આપણા દેશમાં, વહીવટી કાયદામાં, જ્યાં ઉપરોક્ત કોઈ મૂળભૂત સ્વતંત્રતાઓ સામેલ નથી, તે સ્થિતિ એ છે કે અદાલતો/ટ્રિબ્યુનલ્સ માત્ર ગૌણ ભૂમિકા ભજવશે જ્યારે વાજબીતા અંગેનો પ્રાથમિક ચુકાદો વહીવટી અથવા વહીવટી સત્તા સાથે રહેશે. અદાલતનો ગૌણ ચુકાદો લોર્ડ ગ્રીન અને લોર્ડ ડિપ્લોકે જણાવ્યા મુજબ અનુક્રમે વેડ્સબરી અને સી. સી. એસ. યુ. ના સિદ્ધાંતો પર આધારિત રહેશે તે શોધવા માટે કે શું કાર્યકારી અથવા વહીવટી સત્તાધિકારી પ્રાથમિક સત્તાધિકારી તરીકે તેમના નિર્ણય પર વ્યાજબી રીતે પહોંચ્યા છે કે કેમ.

(જ)(બી) મૂળભૂત સ્વતંત્રતાઓને અસર કરતી વહીવટી અથવા વહીવટી કાર્યવાહીના કિસ્સામાં, શું આપણા દેશની અદાલતો "પ્રમાણસરતા" ના સિદ્ધાંતને લાગુ કરશે અને પ્રાથમિક ભૂમિકા ભજવશે, તે જ્યાં આ પ્રકારની કાર્યવાહી મૂળભૂત સ્વતંત્રતાઓને ઠેસ પહોંચાડવા માટે કરવામાં આવી હોય તેવા યોગ્ય કેસમાં નિર્ણય લેવા માટે ખુલ્લી રહેશે. પછી એ નક્કી કરવું જરૂરી રહેશે કે શું અદાલતોની પ્રાથમિક ભૂમિકા ત્યારે જ હશે જ્યારે કલમ ૧૯,૨૧ વગેરે હેઠળની સ્વતંત્રતાઓ સામેલ હોય અને કલમ ૧૪ માટે નહીં.

આ તમામ નિર્ણયોમાં સામાન્ય વાત એ છે કે અદાલતે વહીવટકર્તાના નિર્ણયમાં દખલ ન કરવી જોઈએ સિવાય કે તે અતાર્કિક હોય અથવા પ્રક્રિયાગત અયોગ્યતાથી પીડાય અથવા અદાલતની અંતરાત્મા માટે આઘાતજનક હોય, તે એવા અર્થમાં કે તે તર્ક અથવા નૈતિક ધોરણોનું ઉલ્લંઘન કરતું હોય. વેડ્સબરીના કેસમાં (ઉપરોક્ત) જે કહેવામાં આવ્યું છે તેને ધ્યાનમાં રાખીને કોર્ટ વહીવટકર્તા દ્વારા તેમના માટે ખુદી પસંદગીની ચોકસાઈમાં જશે નહીં અને કોર્ટે તેના નિર્ણયથી વહીવટકર્તાના નિર્ણયને બદલવો જોઈએ નહીં. ન્યાયિક સમીક્ષાનો અવકાશ નિર્ણય લેવાની પ્રક્રિયામાં ખામી સુધી મર્યાદિત છે, નિર્ણય સુધી નહીં.

અલગ રીતે કહીએ તો, જ્યાં સુધી શિસ્ત સત્તામંડળ અથવા અપીલ સત્તામંડળ દ્વારા લાદવામાં આવેલી સજા અદાલત/ટ્રિબ્યુનલના અંતઃકરણને આંચકો ન આપે ત્યાં સુધી દખલગીરી માટે કોઈ અવકાશ નથી. મુકદ્દમાઓને ટૂંકા કરવા માટે, તે અપવાદરૂપ અને દુર્લભ કિસ્સાઓમાં, તેના સમર્થનમાં નક્કર કારણો નોંધીને યોગ્ય સજા લાદશે. સામાન્ય રીતે જો લાદવામાં આવેલી સજા આઘાતજનક રીતે અપ્રમાણસર હોય, તો શિસ્ત સત્તામંડળ અથવા અપીલ સત્તામંડળને લાદવામાં આવેલા દંડ પર પુનર્વિચાર કરવાનો નિર્દેશ આપવો યોગ્ય રહેશે.

ઉપરોક્ત સ્થિતિ તાજેતરમાં દમોહ પત્રા સાગર ગ્રામીણ પ્રાદેશિક બેંક અને અન્ય વિરુદ્ધ મુન્ના લાલ જૈન (૨૦૦૫ (૧૦) એસસીસી ૮૪) માં પુનરાવર્તિત કરવામાં આવી હતી.

ઉચ્ચ અદાલતે યોગ્ય સ્થિતિને ધ્યાનમાં રાખી નથી. તેણે એ પણ સૂચવ્યું નથી કે શા માટે સજાને અપ્રમાણસર માનવામાં આવી હતી અને શા માટે તેણે ગેરવર્તણૂકને ગંભીર ગણાવી ન હતી.

ઉચ્ચ ન્યાયાલયના વિવાદિત આદેશને રદ કરવામાં આવે છે અને અપીલ સત્તામંડળનો આદેશ, જેનો ઓપરેટિવ ભાગ ઉપર ટાંકવામાં આવ્યો છે, તેને પુનઃસ્થાપિત કરવામાં આવે છે.

ખર્ચ અંગેના કોઈપણ આદેશ વિના અપીલને મંજૂરી આપવામાં આવે છે.

અપીલને મંજૂરી આપવામાં આવે છે.

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====